

SURADNJA RAVNATELJA I ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA U OSNOVNIM ŠKOLAMA U RH

Rezultati istraživanja
Lada Grdan, šk. knjižničarka
ŽSV školskih knjižničara
12. siječnja 2018.

LITERATURA

1. Farmer, L. Principals: Catalysts for Collaboration. // School Libraries Worldwide. 13, 1(January 2007), str. 56-65.
2. Morris, B. J.; Packard, A. The Principal's Support of Classroom Teacher – Media Specialist Collaboration. // School Libraries Worldwide. 13, 1(January 2007), str. 36-55.
3. Shannon, D. M. Principal's perspectives od school librarians // School librarians worldwide. 15, 2(July 2009), str. 1-22.
4. Strugar, V. Ravnatelj škole i školska knjižnica. // Bjelovarski učitelj. 1, 11(2006.), str. 15-22.

OTVORENA PITANJA

Kako ravnatelji shvaćaju ulogu školske knjižnice i knjižničara?

Koja zaduženja smatraju tipično knjižničarskima?

Na koje je sve načine školski knjižničar uključen u rad škole?

Podupiru li ravnatelji stručno usavršavanje?

Razlikuju li ravnatelji pojmove poput informacijski/informatički stručnjak?

CILJ ISTRAŽIVANJA

Ispitivanje stanja djelatnosti školskih knjižnica i djelokruga rada školskih knjižničara na temelju procjene ispitanika – ravnatelja osnovnih škola u RH.

Nisu se ispitivali općeniti stavovi ravnatelja.

Namjera – snimiti stanje školskog knjižničarstva i suradnje ravnatelja i školskih knjižničara iz ravnateljske perspektive.

PROVEDBA, METODA I ISPITANICI

Opatija, 8. i 9. ožujka 2017.

Državni stručni skup ravnatelja osnovnih škola.

Metoda anketnog upitnika.

Upitnik je na licu mjesta ispunilo 237 ravnatelja.

Zastupljene su sve županije osim Virovitičko-podravske.

ANKETNI UPITNIK

Opće informacije:

- Županija u kojoj se škola nalazi
- Broj učenika
- Struka ravnatelja – je li bibliotekar ili nije
- Radno iskustvo ravnatelj

Podaci o knjižnici i školskom knjižničaru

- Dostupnost područja rada školskog knjižničara
- Zvanje u struci

Uloga školske knjižnice – 8 tvrdnji

- **Negativni aspekt:** knjižnica kao odlagalište, mjesto za isključivo posudbu lektire, mjesto za produženi boravak zbog nedostatka prostora
- **Pozitivni aspekti:** informacijsko, multimedijско, kulturno i odgojno-obrazovno središte škole, mjesto razmjene informacija, mjesto kreativnosti i stvaralačkog rada, planski se izvodi KOO, suvremena opremljenost novim tehnologijama

ANKETNI UPITNIK

Uloga školskog knjižničara – 17 tvrdnji

- Djelokrug rada šk. knjižničara, neposredni rad s učenicima, kulturna i javna djelatnost, suradnja s ravnateljem, učiteljima i ostalim nositeljima odgojno-obrazovnog procesa, uključenost u izradu kurikuluma, sudjelovanje u vijećima...

Financiranje školske knjižnice

- Tko financira
- Koliko je novaca uloženo u 2016.
- Tko odlučuje o financiranju

Stručno usavršavanje školskih knjižničara

- Učestalost usavršavanja
- Skala stavova – tko bi trebao financirati str. Usavršavanje i treba li knjižničar uzimati slobodne dane

Procjena zadovoljstva suradnjom

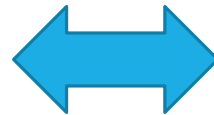
- Skala od 1 do 5

OBRADA PODATAKA

Korelacija – stavovi ravnatelja prema stručnom usavršavanju i procjena zadovoljstva suradnjom

Stupanj slaganja sa pojedinim tvrdnjama
(Likertove skale):

- uloga šk. knjižnice
- uloga šk. knjižničara
- stav o stručnom usavršavanju
- procjena zadovoljstva suradnjom sa školskim knjižničarom

Deskriptivna pitanja

- radno iskustvo na poslovima ravnatelja
- veličinu škole prema DPS-u
- novčani iznos uloženi u šk. knjižnicu 2016.
- tko odlučuje o trošenju sredstava
- dostupnost rada šk. knjižnice za cijelu školu
- učestalost str. usavršavanja šk. knjižničara

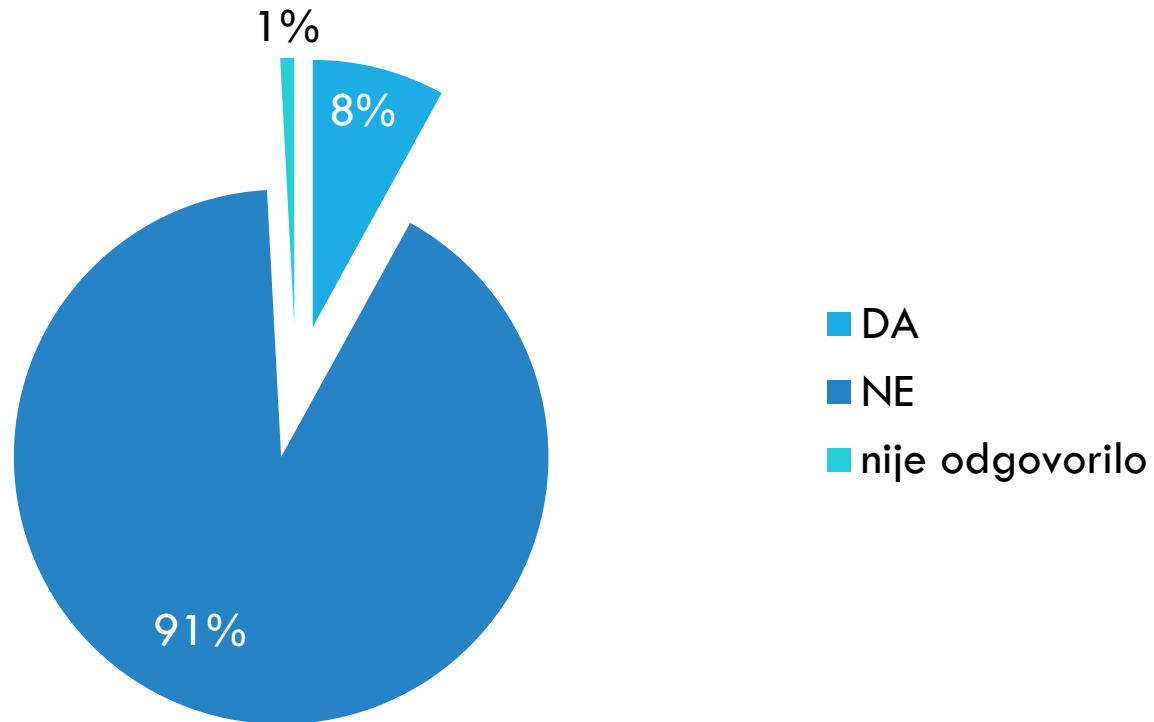
DISTRIBUCIJA PO ŽUPANIJAMA

Županija	N	% ukupnog broja ravnatelja koji su ispunili anketu
Grad Zagreb	34	14,3
Istarska	26	11
Splitsko-dalmatinska	26	11
Varaždinska	15	6,3
Međimurska	14	5,9
Primorsko-goranska	12	5,1
Karlovačka	11	4,6
Sisačko-moslavačka	10	4,2
Vukovarsko-srijemska	9	3,8
Zadarska	9	3,8
Zagrebačka	7	3
Brodsko-posavska	7	3
Dubrovačko-neretvanska	7	3
Koprivničko-križevačka	5	2,1
Krapinsko-zagorska	4	1,7
Bjelovarsko-bilogorska	4	1,7
Požeško-slavonska	4	1,7
Ličko-senjska	3	1,3
Virovitičko-podravska	0	/
nije odgovorilo	4	1,7
UKUPNO	237	100

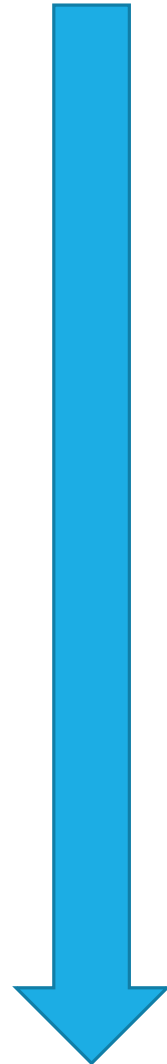
RAVNATELJ-BIBLIOTEKAR

Jeste li po struci bibliotekar?

Ne postoji statistički značajna razlika između ravnatelja koji su po struci bibliotekari i onih koji to nisu.

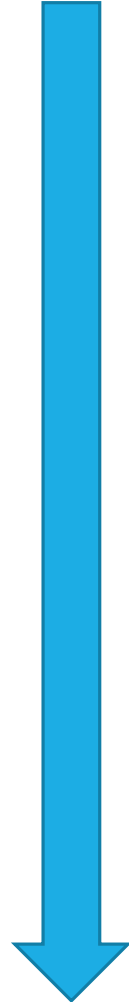
RANG TVRDNJI – ULOGA ŠKOLSKE KNJIŽNICE

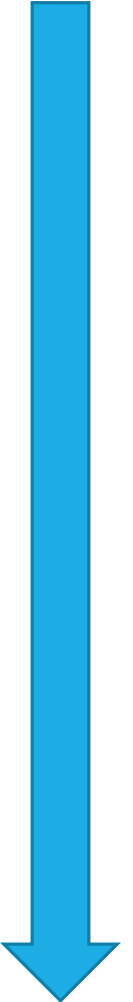
Tvrdnja	Min	Max	Mean
Vaša školska knjižnica je mjesto stvaralačkog i istraživačkog rada učenika.	1	5	3,84
U Vašoj školskoj knjižnici u sklopu knjižničnog odgoja i obrazovanja nastava se izvodi planski za svaki razred po dva školska sata tijekom školske godine.	1	5	3,81
Vaša školska knjižnica je multimedijsko, informacijsko i nastavno središte škole.	1	5	3,63
Vaša školska knjižnica suvremeno je opremljena (u njoj postoji čitaonica i tehnologije poput računala za rad učenika, projektor, printera, skenera i sl.).	1	5	3,52
Vaša školska knjižnica je mjesto razmjene informacija za učitelje i stručne suradnike vezanih za nastavu, kulturnu i javnu djelatnost te planiranje i programiranje rada škole.	1	5	3,38
Vaša školska knjižnica isključivo je mjesto gdje se posuđuje lektira i stručna literatura.	1	5	2,87
U Vašoj školskoj knjižnici izvodi se redovna nastava i/ili produženi dnevni boravak za učenike zbog nedostatka prostora.	1	5	1,75
U prostorima Vaše školske knjižnice postoji mjesto gdje se odlažu stvari za koje ne postoji predviđeno mjesto (papir, e-otpad, nastavna pomagala za učitelje i sl.).	1	5	1,53

RANG TVRDNJI – ULOGA ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA

Tvrdnja	Mean
Zadatak školskog knjižničara u Vašoj školi jest promicanje i poticanje čitanja kod učenika.	4,64
Stručni suradnik školski knjižničar u Vašoj školi ravnopravan je stručnim suradnicima pedagogu, psihologu i defektologu.	4,49
Ravnatelj redovito surađuje sa stručnim timom škole, u kojem je i školski knjižničar, na poslovima organizacije i provedbe školskih projekata.	4,28
Školski knjižničar u Vašoj školi uključen je u izradu Godišnjeg plana i programa i Školskog kurikulumu.	4,11
Školski knjižničar u Vašoj školi redovito dogovara s ravnateljem obilježavanje važnih datuma i obljetnica.	4,08
Školski knjižničar u Vašoj školi prije svega izdaje lektiru i stručnu literaturu učenicima i učiteljima.	3,98
Školski knjižničar u Vašoj školi surađuje s ravnateljem, stručnim suradnicima i učiteljima u pripremi nastave, radionica te u promicanju cjeloživotnog obrazovanja.	3,95
Školski knjižničar u Vašoj školi organizator je školskih priredbi, humanitarnih manifestacija, izložaba, književnih susreta i slično.	3,77

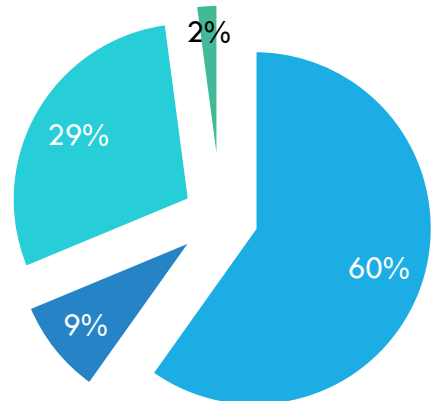

Tvrdnja	Mean
Školski knjižničar u Vašoj školi voditelj je školskih projekata (jednog ili više).	3,64
Školski knjižničar u Vašoj školi redovito sudjeluje na Razrednim vijećima, Vijećima roditelja i Vijećima učenika.	3,59
Školski knjižničar u Vašoj školi je (i) informacijski stručnjak.	3,42
Školski knjižničar u Vašoj školi voditelj je kulturne i javne djelatnosti.	3,31
Školski knjižničar u Vašoj školi dostupan je i zamjenjuje učitelje u nastavi (stručna/nestručna zamjena).	3,14
Školski knjižničar u Vašoj školi redovito izlaže na Učiteljskim vijećima (izvještaj na kraju školske godine, izvještaji sa stručnih vijeća i slično).	3,07
Školski knjižničar u Vašoj školi je (i) informatički/tehnologijski stručnjak.	2,87
Školski knjižničar u Vašoj školi je (i) administrator web stranice škole.	2,06
Školski knjižničar u Vašoj školi je (i) administrator e-Dnevnika i/ili e-Matice.	1,37

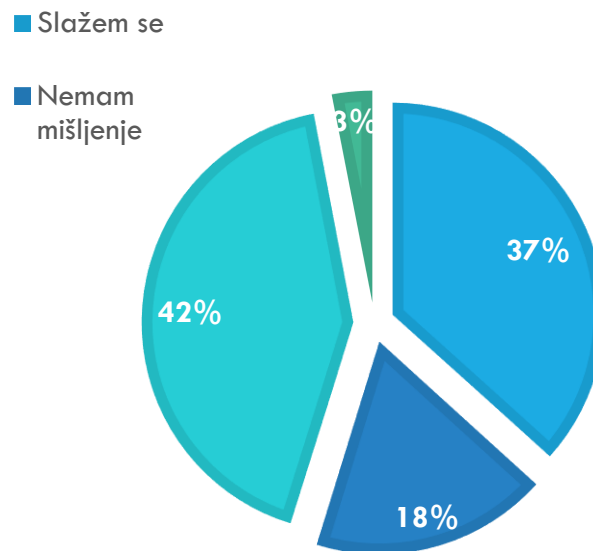
INFORMACIJSKI ILI INFORMATIČKI STRUČNJAK

Školski knjižničar je
informacijski stručnjak

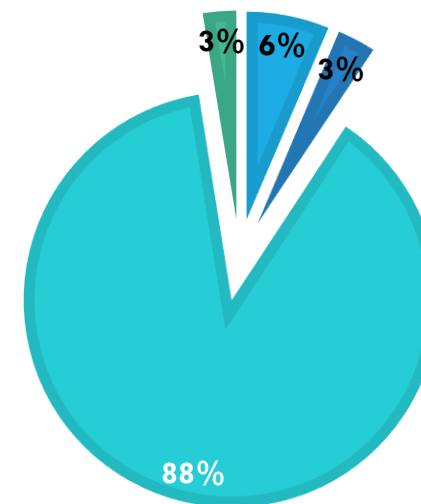
- Slažem se
- Nemam mišljenje
- Uglavnom se ne slažem
- Nije odgovorilo

Školski knjižničar je
informatički stručnjak

- Slažem se
- Nemam mišljenje

Školski knjižničar je admin.
e-Dnevnika / e-Matice

- Slažem se
- Nemam mišljenje
- Ne slažem se

Ravnatelje treba
podučiti
razlikovanju
termina.

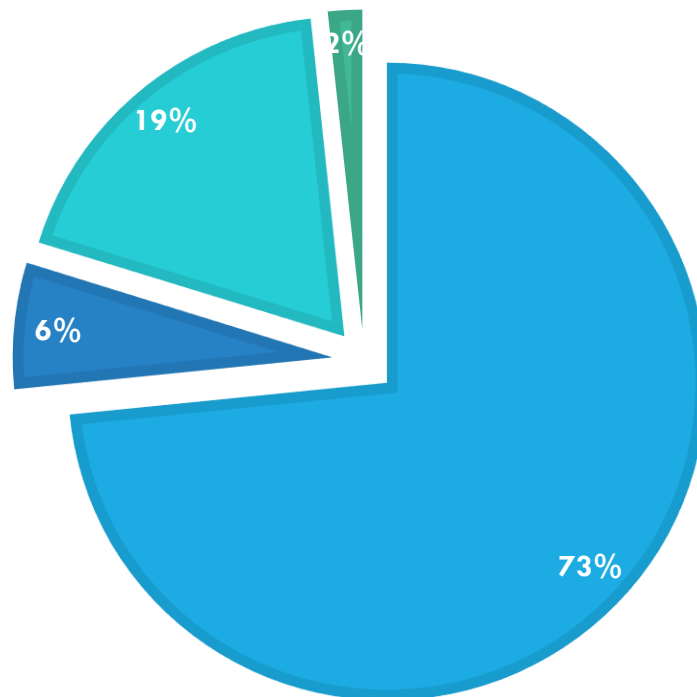
KULTURNA I JAVNA DJELATNOST

- nerazmjer u njihovu poimanju kulturne i javne djelatnosti i stvarne situacije u školama

- prostor za poboljšanje svjesnosti o knjižničarevoj ulozi u tom dijelu njegova rada

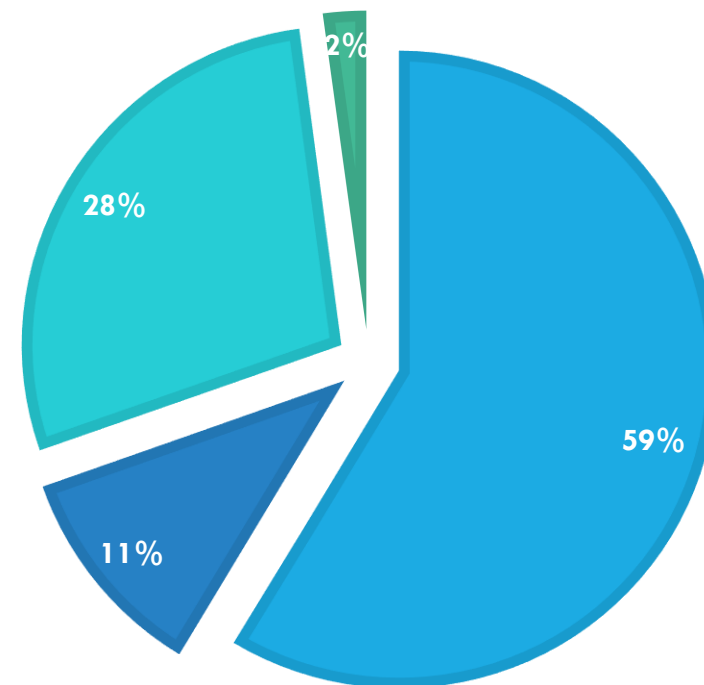
Knjižničar je organizator šk. priredbi, humanit. manifestacija, izložaba, knjiž. susreta i sl.

■ Slažem se ■ Nemam mišljenje
■ Ne slažem se ■ Nije odgovorilo

Knjižničar je voditelj kulturne i javne djelatnosti

■ Slažem se ■ Nemam mišljenje
■ Ne slažem se ■ Nije odgovorilo

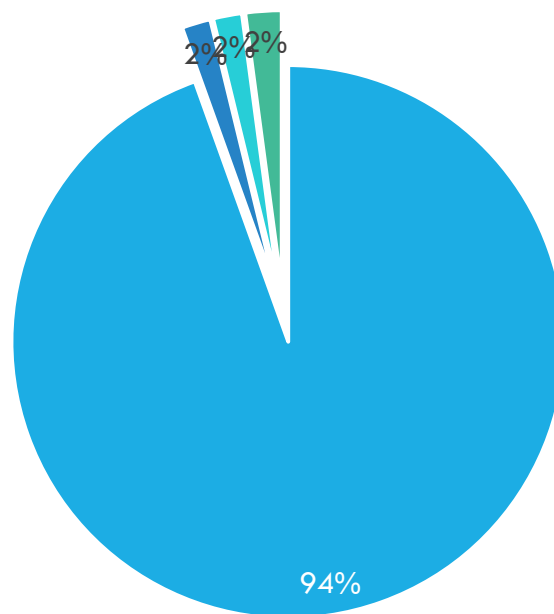

POTICANJE ČITANJA I NEPOSREDNI RAD S UČENICIMA

- vrlo visoko postavljaju knjižničarevu ulogu u promicanju i poticanju čitanja kod učenika

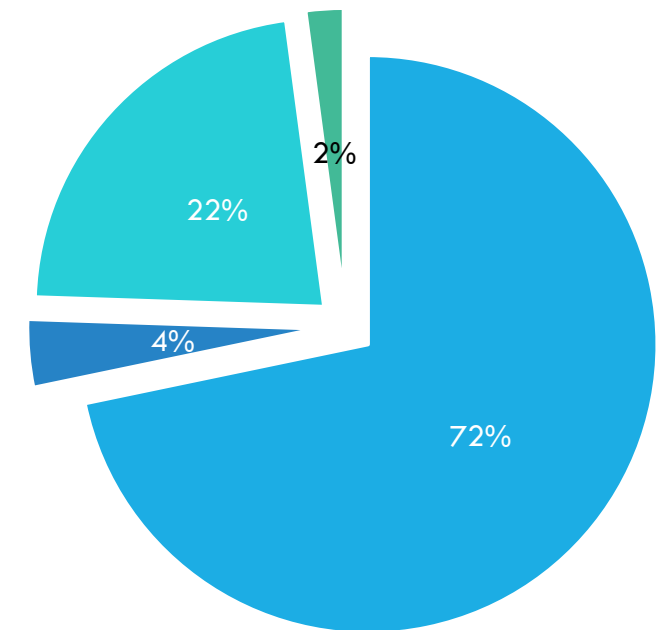
- pretpostavka: ravnatelji su upoznati s tim aktivnostima KOO-a i surađuju s knjižničarima u tom području

Knjižničar promiče i potiče čitanje kod učenika

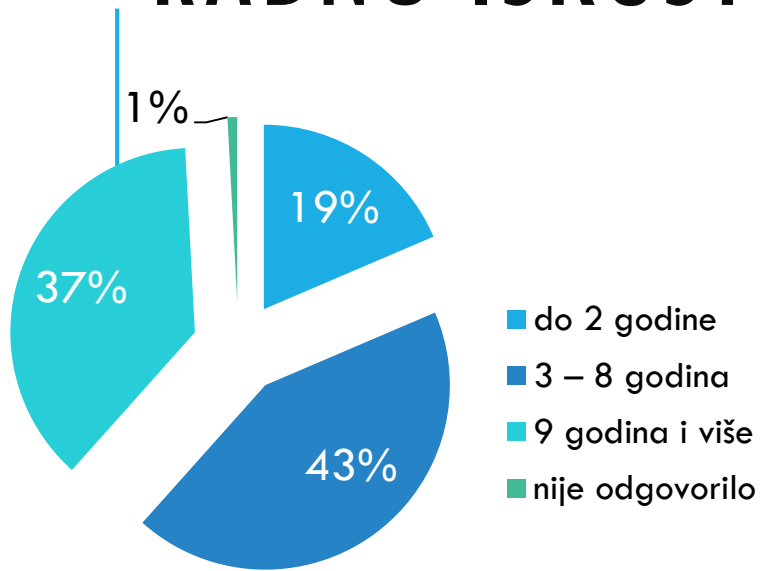
■ Slažem se ■ Nemam mišljenje
■ Ne slažem se ■ Nije odgovorilo

U knjižnici se u sklopu KOO-a izvodi nastava dva puta godišnje za svaki razred

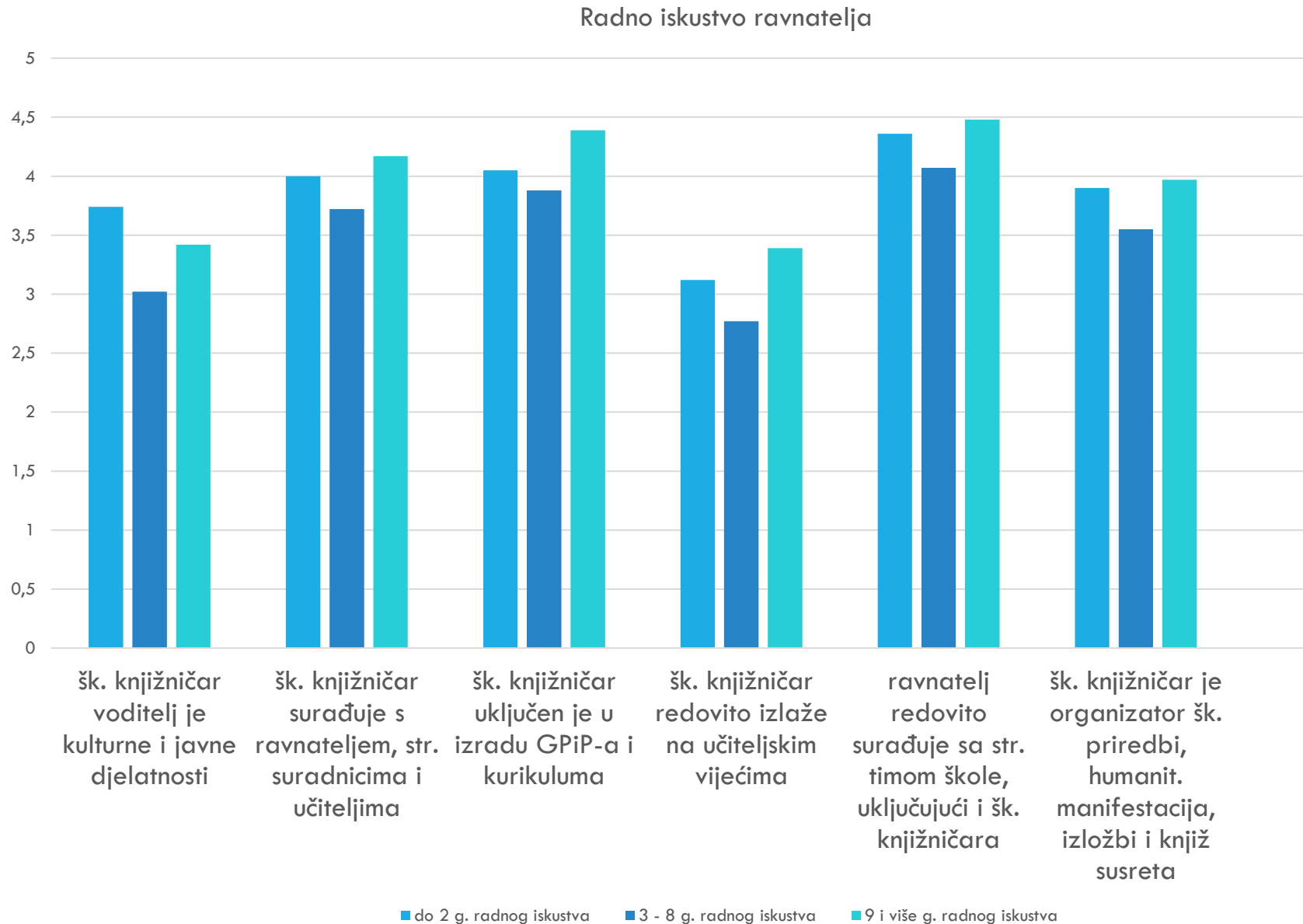

■ Slažem se ■ Nemam mišljenje
■ Ne slažem se ■ Nije odgovorilo

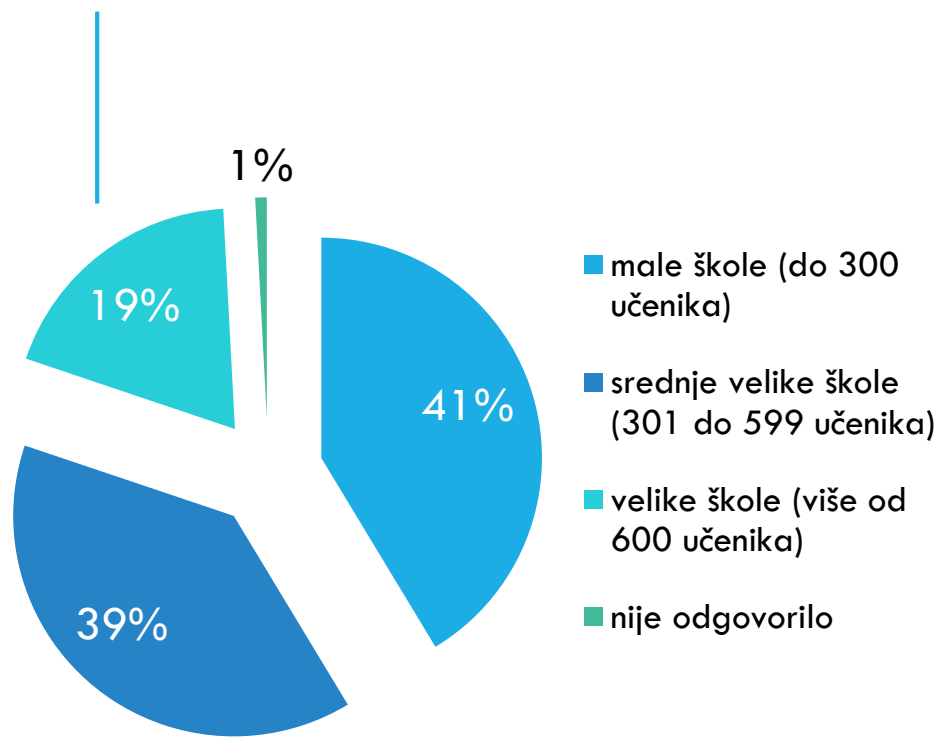
RADNO ISKUSTVO RAVNATELJA

- Kult. i javna djelatnost – ravnatelji početnici naglasak stavljaju na zaduženja
- Vitalna područja škole – vrloiskusni ravnatelji imaju pozitivniji stav prema ulozi šk. knjižničara

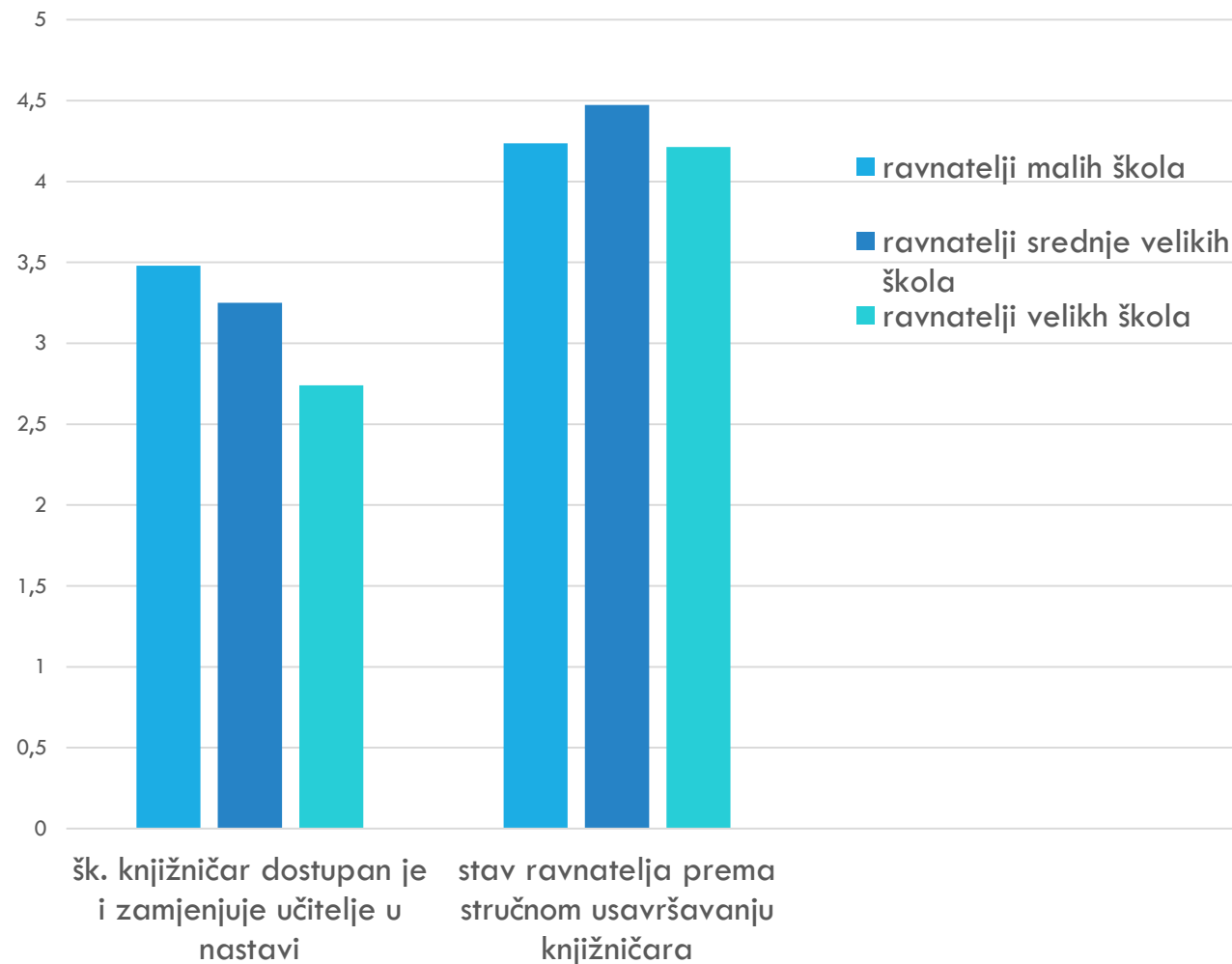

VELIČINA ŠKOLA PREMA DPS-U

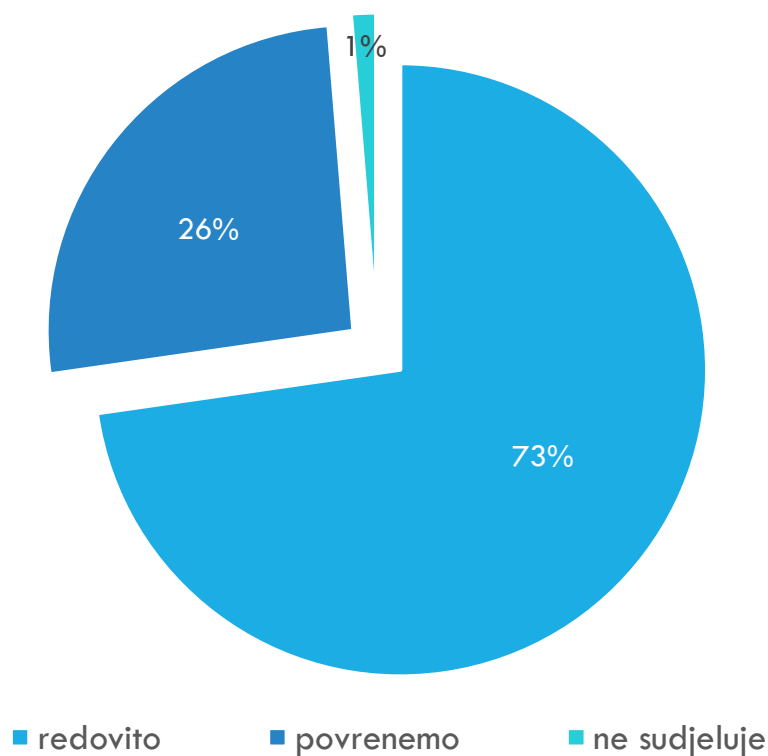
- zamjene – šk. knjižničari više angažirani u malim školama (manje dostupnih učitelja)
- ravnatelji velikih škola – manje pozitivan stav prema stručnom usavršavanju knjižničara (umnažaju se faktori: novac, putni troškovi, učestalost stručnih skupova, izbivanje zaposlenika)

ANOVA - veličina škole prema DPS-u

STRUČNO USAVRŠAVANJE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA

Knjižničar sudjeluje na stručnim skupovima

Tvrdnja	Min	Max	Mean
Stav ravnatelja prema stručnom usavršavanju knjižničara	2	5	4,3337

Stav je vrlo pozitivan – važan pokazatelj postojanja suradnje.

STRUČNO USAVRŠAVANJE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA

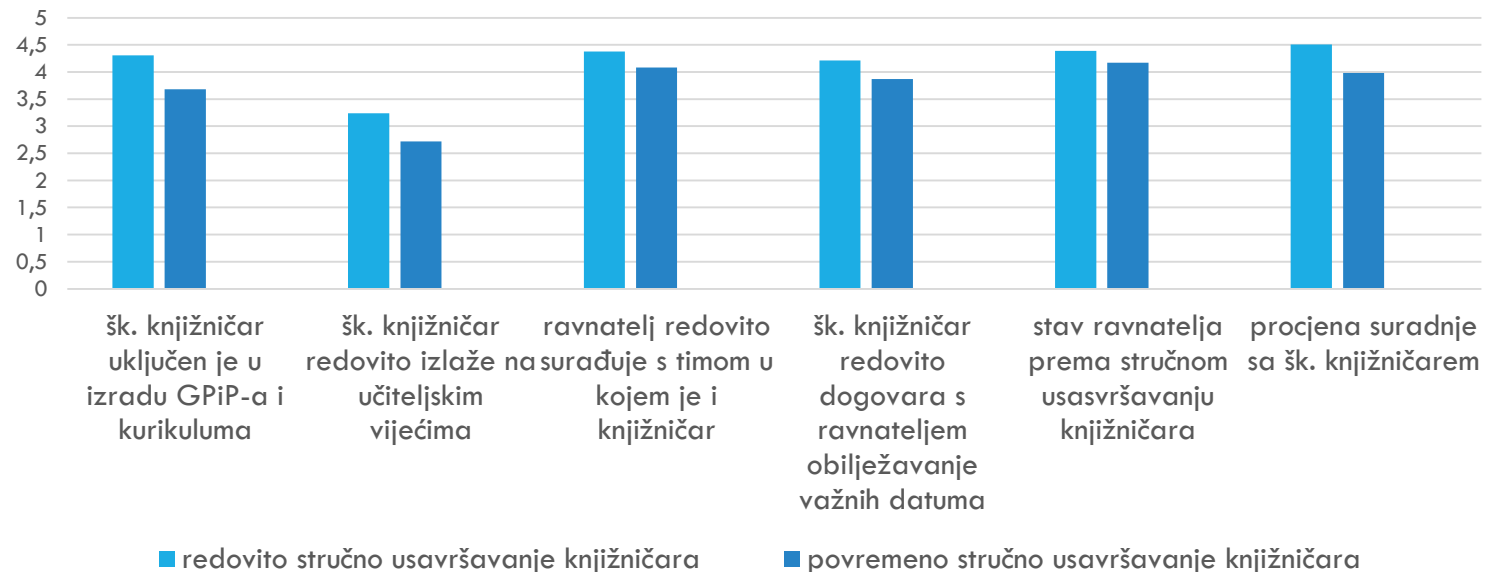
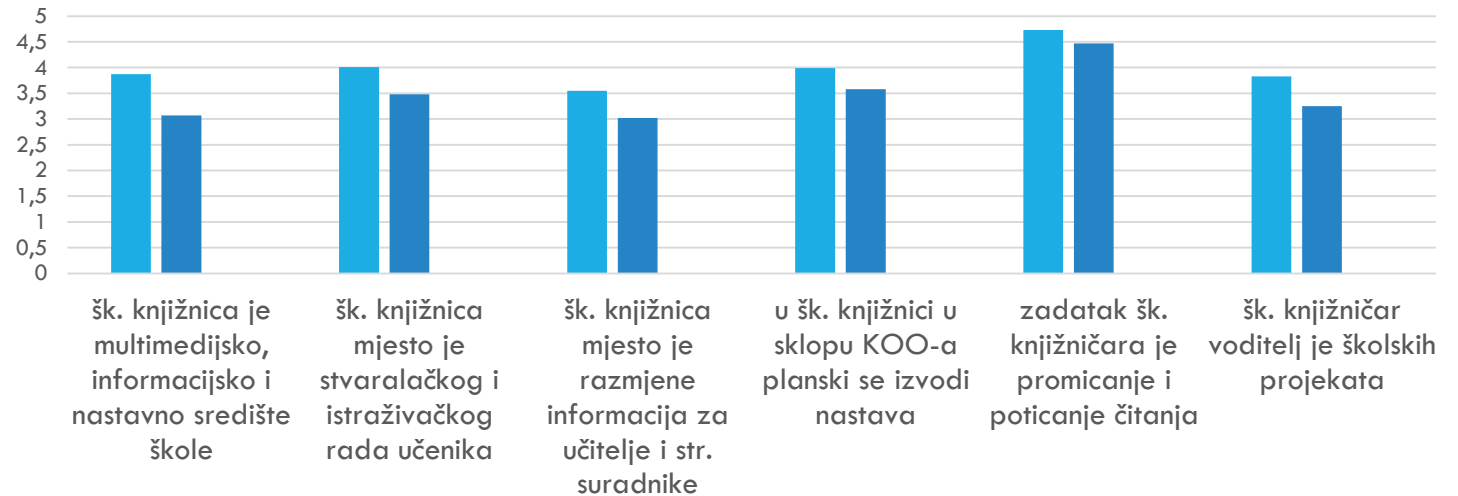
Učestalost usavršavanja - ravnatelji škola u kojima se knjižničari redovito stručno usavršavaju imaju:

- Pozitivniji stav prema stručnom usavršavanju
- Suradnju procjenjuju boljom

Zaključak:

Knjižničari – motiviraniji za usavršavanje ako imaju dobru suradnju s ravnateljem.

Ravnatelji – suradnju procjenjuju kvalitetnijom ako se knjižničari redovito usavršavaju.

ZADOVOLJSTVO SURADNJOM

- zadovoljstvo ravnatelja suradnjom sa školskim knjižničarem procijenjeno je **vrlo visoko**
- stanje u školama iznadprosječno dobro, čak i ako svi ravnatelji ne razumiju cjelovitu ulogu i sva zaduženja knjižničara.
- **pokazatelj:** ravnatelji općenito suradnju s knjižničarima smatraju važnom i potiču ju

Tvrdnja	N	Min	Max	Mean
Procjena zadovoljstva suradnjom sa školskim knjižničarem	228	1	5	4,34

KORELACIJA: STAV RAVNATELJA PREMA STRUČNOM USAVRŠAVANJU I PROCJENE ZADOVOLJSTVA SURADNJOM

- niska, ali značajna povezanost ($r=0,278$; $p<0,01$).
- iako razlika nije brojčano velika, ona je sustavna i postoji u populaciji ravnatelja osnovnih škola.

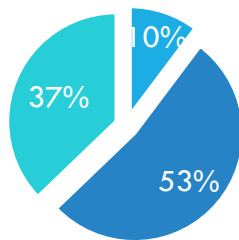
Pretpostavke:

- ako ravnatelji porade na svom informiranju o stručnom usavršavanju školskih knjižničara i usvoje pozitivniji stav o toj potrebi školskih knjižničara, onda će i njihova međusobna suradnja biti bolja/uspješnija
- vrijedi i obratno – ako knjižničari porade na poboljšanju suradnje sa školskim ravnateljima, onda će i sami ravnatelji jasnije uvidjeti njihovu potrebu za stručnim usavršavanjem.

FINANCIRANJE I ULAGANJE U ŠKOLSKU KNJIŽNICU

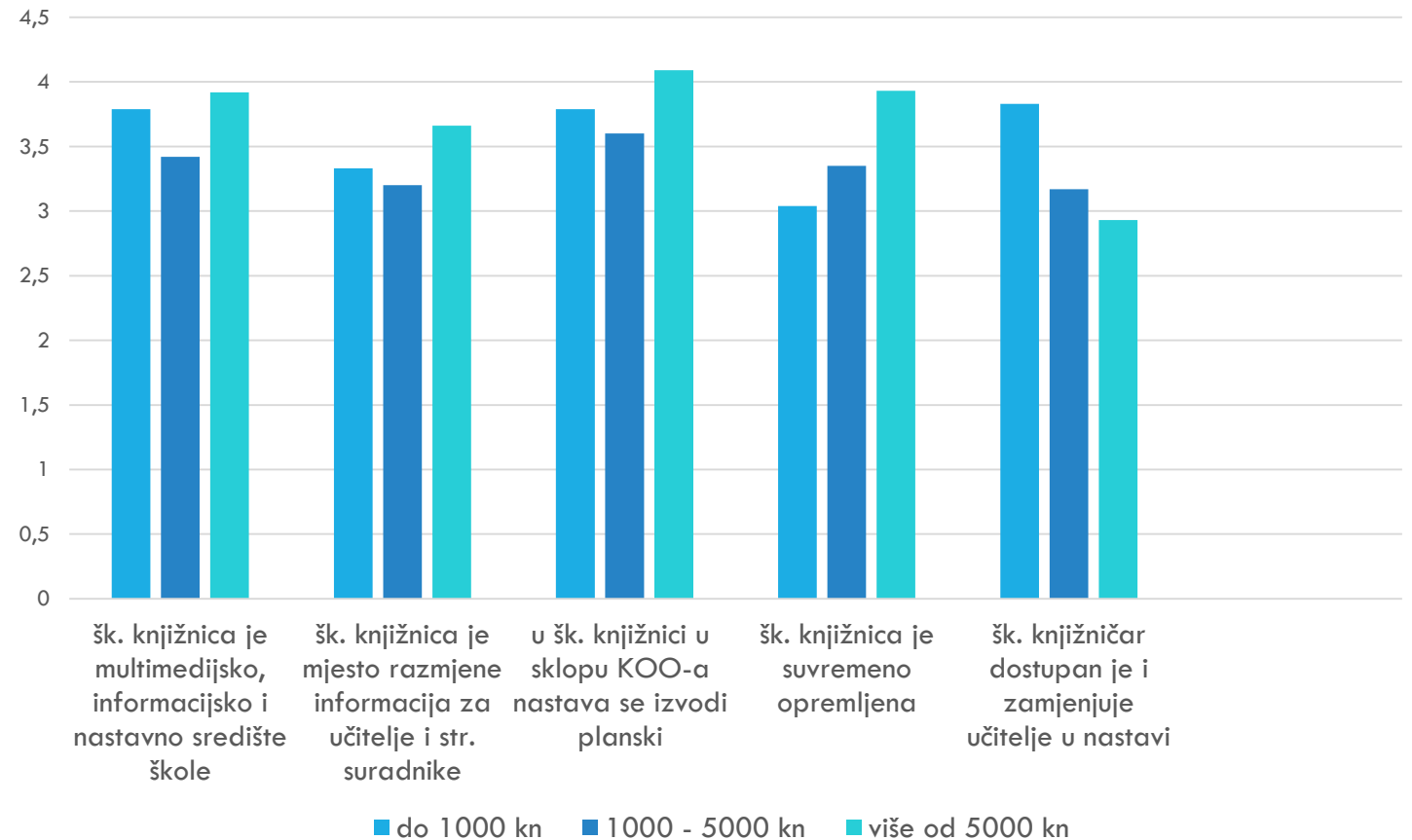
Novčani iznos uložen u školsku knjižnicu u 2016. proporcionalan je ravnateljevim procjenama opremljenosti školskih knjižnica i shvaćanja važnosti uloge školske knjižnice.

Novčani iznos u 2016. (građa, program, tehnika, prostor)

■ do 1000 kn ■ 1000 - 5000 kn ■ više od 5000 kn ■

ANOVA - novčani iznos uložen u školsku knjižnicu u 2016.

ODLUČIVANJE O TROŠENJU NOVČANIH SREDSTAVA

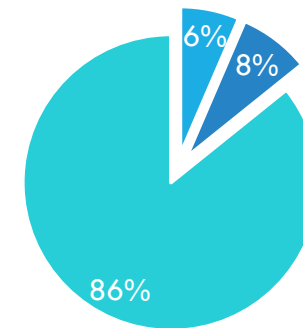
Dva tipa ravnatelja:

tradicionalno rukovođenje

- shvaćanje knjižnice kao isključivo mjesta gdje se posuđuje lektira
- ne slažu se s tvrdnjom da školski knjižničar surađuje s ravnateljem, stručnim suradnicima i učiteljima u pripremi nastave, radionica te u promicanju cjeloživotnog obrazovanja
- niži stupanj zadovoljstva suradnjom sa školskim knjižničarem

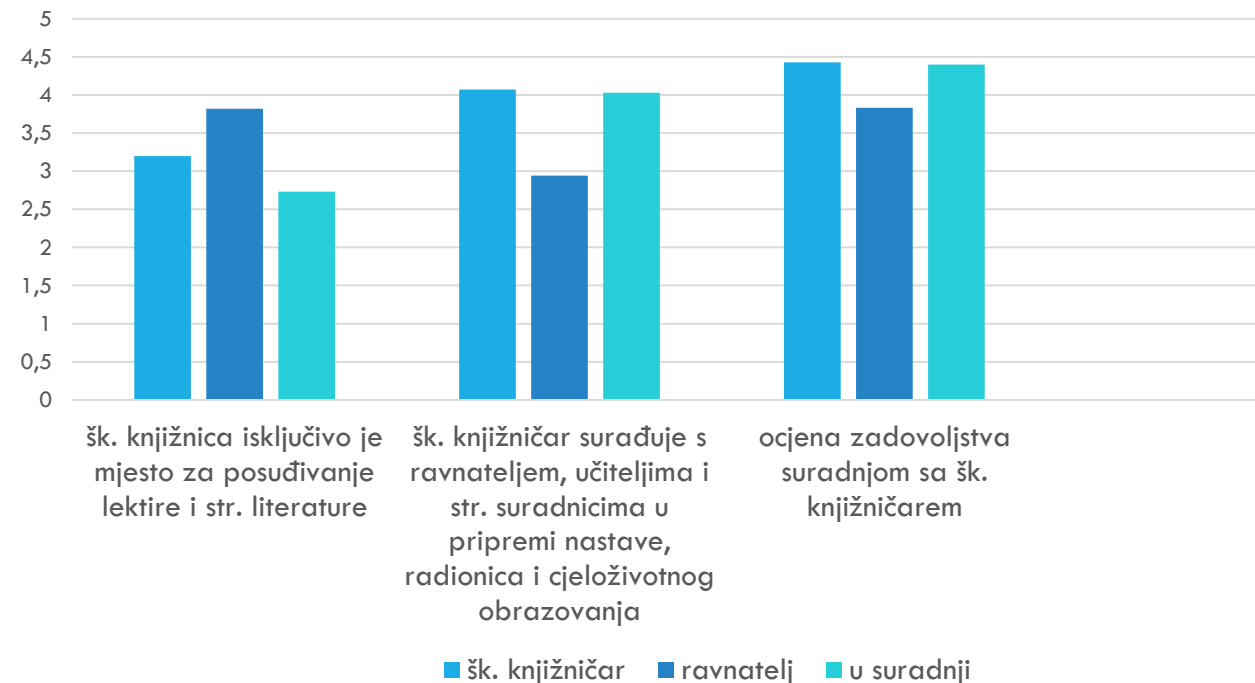
suradničko rukovođenje – više od 80%
ravnatelja

Tko odlučuje o trošenju sredstava

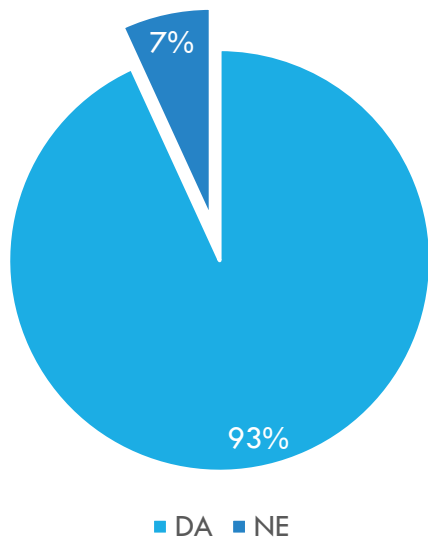
■ školski knjižničar ■ ravnatelj ■ u suradnji

ANOVA - odlučivanje o financiranju šk. knjižnice

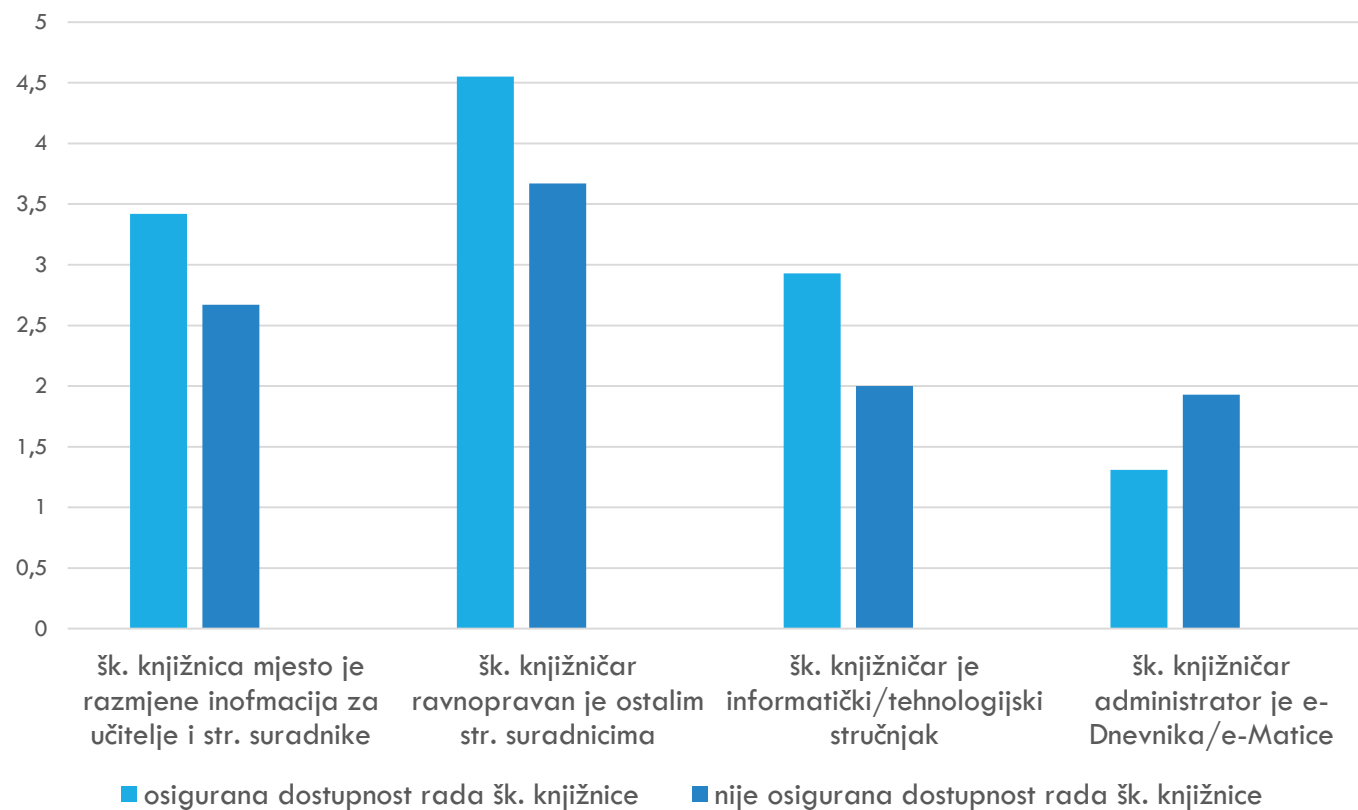

DOSTUPNOST KNJIŽNIČNIH USLUGA

- iz ravnateljeve perspektive još uvijek postoji problem dostupnosti knjižničnih usluga korisnicima
- ne možemo donositi zaključke o kvaliteti suradnje
- nedostupnost vjerojatno uvjetovana nedovoljnim materijalnim sredstvima

T-test - dostupnost rada školskog knjižničara za cijelu školu

UMJETNO POVEĆANE OCJENE

- zamjetna je pozitivna distribucija odgovora ravnatelja
- većina čestica/tvrdnji procijenjena je iznadprosječnim ocjenama
- mogućnost – prikazati školu u što pozitivnijem svjetlu, ali utjecaj takvih procjena na rezultate je minimalan (anonimnost)
- provesti istraživanje među šk. knjižničarima – utvrditi postoji li diskrepancija

NASTAVAK ISTRAŽIVANJA

- provesti istraživanje među školskim knjižničarima o suradnji s ravnateljima
- kompleksnija analiza uzroka i razloga stavova ravnatelja

ZAKONSKI OKVIR

Školski knjižničari

IFLA-ine smjernice za školske knjižnice, 2016.

- doprinos misiji, viziji i ciljevima škole
 - suradnja s učiteljima i upravnim kadrom
- rukovođenje i suradnja
 - izvještaji izravno ravnatelju
 - od knjižničara – sudjelovanje u planiranju na razini škole i drugim odlukama rukovodstva škole
- promicanje knjižničnih programa, sadržaja i usluga
 - šk. knjižničar dužan je promovirati knjižnicu
 - cilj: osvještavanje ravnatelja – u suradnji se izrađuje plan promidžbe knjižnice
 - elementi promidžbe: ciljevi, akcijski plan, načini postizanja ciljeva, metode vrednovanja, evaluacija uspješnosti
- Lista vrednovanja školske knjižnice za ravnatelje škola
 - pomoć ravnatelju u osvještavanju područja za dodatna sredstva
 - putokaz prema ostvarivanju standarda
 - osoblje, dužnosti, veličina i razvoj zbirke, prostor, kurikulum, integracija kurikuluma, poučavanje, informacijska tehnologija, umreženost, međuknjižnična posudba, dugoročno planiranje, proračun, politika, komunikacija evaluacija

Ravnatelji osnovnih škola

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2008.

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije, NCVV, 2014.

- Ekspertna radna skupina, formirana 2015.
- 3 zadaće:
 - Izrada prijedloga standarda zanimanja za ravnateljsku profesiju
 - Izrada prijedloga standarda kvalifikacija za ravnateljsku profesiju
 - Izrada modela licenciranja ravnatelja odgojno-obrazovnih ustanova

Standardi za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova, 2016. – 1. i 2. zadaća

- Regulira se *opis zanimanja i skup kompetencija*

Model licenciranja ravnatelja odgojno-obrazovnih ustanova, 2016. – 3. zadaća

KOMPETENCIJE

Ravnatelji

Standardi za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova, 2016.

strateško upravljanje odgojno-obrazovnom ustanovom

- vizija i misija škole u suradnji sa svim dionicima u školi i izvan
- praćenje, vrednovanje i samovrednovanje rada u školi

upravljanje ljudskim potencijalima

- briga o zaposlenicima od trenutka njihova ostvarivanja radnog odnosa
- uvođenje u posao
- trajni profesionalni razvoj i vrednovanje postignuća
- uvođenje inovativne metode i tehnike rada kao rezultat vlastita profesionalnog razvoja

upravljanje odgojno-obrazovnim procesom

- poznavati načela, koncepte, metode i tehnike svih odgojno-obrazovnih procesa

upravljanje odgojno-obrazovnom ustanovom

- materijalno i financijsko poslovanje
- zakonitost rada ustanove
- osiguravanje svih potrebnih uvjeta za funkcioniranje ustanove
- nadzor nad vođenom dokumentacijom

suradnja s roditeljima i vanjskim okruženjem

Školski knjižničari

Banek Zorica, M. *Vrednovanje u području školskog knjižničarstva*, 2015.

- stručne knjižničarske
- pedagoško-psihološke, didaktičko-metodičke
- suradnik u nastavi i školi
- knjižničar-menadžer - marketinške

Kovačević, D.; Lovrinčević, J. *Školski knjižničar*, 2012.

- profesionalne ili komp. u odg.-obraz. okružju
 - suradnja s učiteljima i upravom škole
 - stečena knjižničarska znanja
- personalne ili osobne
 - misija i vizija škole
 - posredovanje kvalitetnih i provjerenih informacija
 - kreiranje poticajnih odgojnih aktivnosti
 - sposobnost analize i rješavanja problema
 - razumijevanje dječje psihologije
 - promicanje informacijske i čitalačke pismenosti
 - poduzetnički duh
 - voditeljstvo i vrednovanje usluga i programa
 - komuniciranje, vizionarstvo, planiranje, istraživanje, partnerski odnos, timski rad, modeli za cjeloživotno učenje itd.

KOMENTARI

Problem: pola radnog vremena knjižničara te rad u dvije škole. Nemogućnost fizička i kvalitetnije suradnje te kontinuiteta u radu knjižničara. (Brodsko-posavska)

Kolegica za pohvaliti. (Osječko-baranjska)

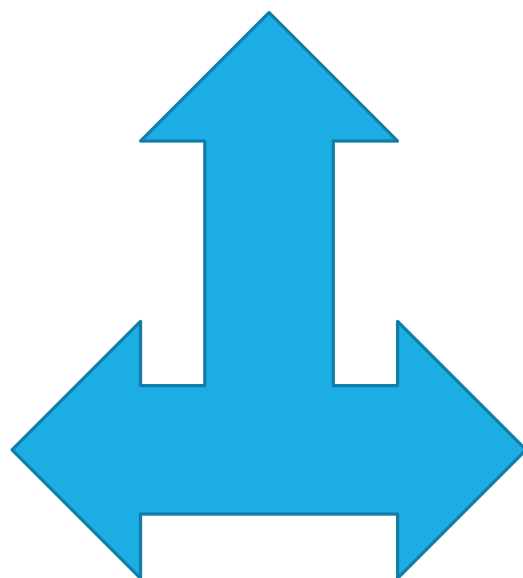
Knjižničarka je sama odlučila koristiti dane godišnjeg odmora za stručno usavršavanje. (Osječko-baranjska)

Nema prostora za školsku knjižnicu. (Istarska)

Smatram da se školski knjižničar treba angažirati oko poslova i projekata, a ne odlagati svako zaduženje!!! (Sisačko-moslavačka)

Tko financira?

- sponzori koje sami motiviramo
- donacije građana i institucija
- donacije roditelja
- Talijanska unija
- izdavačke kuće
- sami potičemo donacije i prodaju proizvoda
- roditelji (donacije), božićni sajam
- gradski ured
- zakasnine, iskaznice, donacije
- donacije iz druge države (Češka Republika)
- donatori obrtnici

Tko odlučuje o financiranju šk. knjižnice?

- učitelji
- školski odbor
- osnivač
- uz suglasnost ravnatelja, u dogovoru
- gradski ured
- školski knjižničar, učitelji, str. Suradnici i ravnatelj
- računovodstvo
- županija

HVALA VAM NA PAŽNJI!

